

Uloga stručne prakse u visokom obrazovanju RH u području agrarnog poduzetništva

---

Stanić, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:885193>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI U OSIJEKU

Valentina Stanić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Uloga stručne prakse u visokom obrazovanju RH u
području agrarnog poduzetništva**

Završni rad

Osijek, 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI U OSIJEKU

Valentina Stanić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Uloga stručne prakse u visokom obrazovanju RH u
području agrarnog poduzetništva**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Ivan Štefanić, mentor
2. Prof.dr.sc. Jadranka Deže, član
3. Prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, član

Osijek, 2020.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij, smjer Agroekonomika

Završni rad

Valentina Stanić

Uloga stručne prakse u visokom obrazovanju RH u području agrarnog poduzetništva

Sažetak: Stručna praksa predstavlja veliku ulogu u današnjem obrazovanju. Obrazovni sustav je temeljen na dobrom teorijskom dijelu i stručnoj praksi kaj ga nužno ne prati u zadovoljavajućoj mjeri. Značajan dio visokoškolsko obrazovanih teško dolazi do iskustva u struci. Mogućnost značajnog unapređenja stručne prakse na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku predstavlja osnivanje Studentsko-poljoprivredne zadruge. Studentsko-poljoprivredna zadruga djelovala bi kao samostalno poslovni subjekt koju vode i u kojoj rade studenti. Bili bi zaduženi za stavke poslovanja ovisno o smjeru kojeg pohađaju. Sam proces promjene načina obrazovanja bi mogao pomoći studentima u stjecanju stručnog znanja. U sažetom poslovnom planu je opisano osnivanje i način funkcioniranja Studentsko-poljoprivredne zadruge.

Ključne riječi: stručna praksa, mentorstvo, erasmus za mlade poduzetnike, studentko-poljoprivredna zadruga

25 stranica, 4 tablice, 3 slike, 4 grafa, 10 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Agroecconomics

BSc Thesis

Valentina Stanić

Role of professional practice in higher education of the Republic of Croatia in the field of agribusiness

Summary: Practical training plays a major role in today's educational system. The educational system is based on a good theoretical part and practical training, which is not always sufficiently represented. A significant number of highly educated people have difficulties getting a job in their profession. So, the founding of the Student Agricultural Cooperative presents a possibility to significantly improve practical training at the Faculty of Agrobiotechnical Sciences in Osijek. The Student Agricultural Cooperative would operate as an independent business entity run and staffed by students. Their responsibilities and tasks would be related to their majors. The process of changing the manner of education could help students acquire professional knowledge. The concise business plan describes the establishment and functioning of the Student Agricultural Cooperative.

Keywords: professional practice, mentoring, erasmus for young entrepreneurs, student-agricultural cooperative

25 pages, 4 tables, 3 pictures, 4 figures, 10 references

BSc Thesis is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	MATERIJALI I METODE	2
3.	ZASTUPLJENOST STRUČNE PRAKSE U VISOKOM OBRAZOVANJU U RH	3
4.	ANALIZA RASPOLOŽIVOSTI STRUČNE PRAKSE NA NACIONALNO I MEĐUNARODNOJ RAZINI	5
5.	VAŽNOST OBRAZOVANJA POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA	7
6.	ERASMUS ZA MLADE PODUZETNIKE-VLASTITO ISKUSTVO	8
7.	PERCEPCIJA STUDENATA GLEDE SUSTAVA OBRAZOVANJA I STUDENTSKE PRAKSE	10
8.	MODEL STUDENTSKO-POLJOPRIVREDNE ZADRUGE	13
8.1.	Misija i vizija	13
8.2.	Opis prostora za održavanje studentske prakse	14
8.3.	Poslovni model	15
8.4.	SWOT analiza	16
8.5.	Tehnička-tehnološka analiza i investicijski račun	17
8.6.	Organizacija poslovanja	20
8.7.	Analiza lokacije	21
8.8.	Marketing miks	22
	8.8.1 <i>Proizvod</i>	22
	8.8.2. <i>Cijena</i>	22
	8.8.3. <i>Promocija</i>	22
	8.8.4. <i>Distribucija</i>	22
9.	ZAKLJUČAK	23
10.	POPIS LITERATURE	24

1. UVOD

Poljoprivreda kao djelatnost ima iznimno važnu ulogu u svijetu. Bez poljoprivrede stanovništvo se ne bi imalo s čime prehraniti. Iz toga proizlazi važnost obrazovanja poljoprivrednog, odnosno budućeg poljoprivrednog stanovništva. Veliki broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava vodi starije stanovništvo neodgovarajućeg obrazovanja koje ne želi promjene. Važnost obrazovanja poljoprivrednog stanovništva proizlazi iz činjenice da se populacija stanovništva povećava, a proizvodnja ostaje na istoj razini.

Uloga stručne prakse u području agrarnog poduzetništva je izuzetno važna. Problem u mnogim sustavima obrazovanja je previše teorije a premalo prakse. Sustav obrazovanja studente treba pripremiti za rad već tijekom godina studiranja. Ako to nije slučaj u trenutku kada se studenti susretnu sa stvarnošću mogu nastati veliki problemi. Od pronalaska posla do samog zapošljavanja jer su životopisi prazni. Vrlo često jedino što budućem poslodavcu nakon školovanja mogu ponuditi je teorijsko znanje koje su i sami kandidati svjesni da je nedostatno. Najviše praktičnog znanja koje osoba može steći je kroz praksu. Svakako teorijsko znanje je jedna dobra podloga za rješavanje posla no kada se uđe u samu srž posla jednostavno može doći do blokade.

U ovome radu istaknuto je više rješenja koje bi trebalo uvelike pomoći studentima poljoprivrednih programa u dobivanju adekvatnog znanja i rješavanje problema studentske prakse. Od sudjelovanja u Erasmusu za mlade poduzetnike iznosi se i vlastito iskustvo, te se modelira studentsko-poljoprivredna zadruga kao rješenje za sve one studente koji nemaju priliku iskoristiti program Erasmus za mlade poduzetnike.

2. MATERIJALI I METODE

Materijali su prikupljeni iz relevantne znanstvene i stručne literature iz područja poljoprivrede i ekonomije te na internetskim stranicama i stranicama Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske i Ministarstva znanosti i obrazovanje Republike Hrvatske. Također, koristila se i aplikacija Budi uzor koju je napravio Tera tehnopolis kako bi studentima pomogao da lakše napišu poslovni plan.

Primijenjene su metode rada:

- analiza zastupljenosti stručne prakse u visokom obrazovanju u RH,
- analiza nacionalnih i međunarodnih programa s posebnim osvrtom na erasmus za mlade poduzetnike,
- analiza kompetencija za cjeloživotno učenje u EU,
- analiza percepcija studenata glede sustava obrazovanja i studentske prakse,
- modeliranje studentske-poljoprivredne zadruge kao infrastrukture za stjecanje praktičnih vještina u tehnologiji i poduzetništvu.

U svrhu modeliranja studentsko-poljoprivredne zadruge korišten je poslovni plan za mogući prikaz funkcioniranja sustava obrazovanja na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku. Rezultati su prikazani u grafičkoj ili tabličnoj formi, već prema tome što je svrsihodnije.

3. ZASTUPLJENOST STRUČNE PRAKSE U VISOKOM OBRAZOVANJU U RH

Danas većina fakulteta nudi stručnu praksu od desetak dana na različitim mjestima poslovanja i koja je obavezna za studente. No postavlja se pitanje je li ta stručna praksa adekvatna i je li ona pomaže sa stjecanjem znanja. I. Štefanić i sur., 2017. predlažu tri ključna elementa za poboljšanje kvalitete poljoprivrednih i srodnih studija u Hrvatskoj. Poboljšanje povjerenja učenika u sustav, kontinuiranom provjerom sa značajnim udjelom mentorskog rada u podučavanju.

Analiza zastupljenosti stručne prakse provelo je Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH 2016. godine.

Tablica 1. Anketa MZO-a: Zastupljenost stručne prakse prema razinama studijskih programa

Razina studijskog programa	Broj programa	Stručna praksa / zastupljenost programa (%)	Broj studenata	Stručna praksa / obuhvat studenata (%)
Sveučilišni	739	53	117 483	49
- preddiplomski	319	42	63 506	42
- diplomski	366	57	30 831	50
- integrirani preddiplomski i diplomski	54	85	23 146	66
Stručni	208	74	48 070	73
- preddiplomski	152	84	42 073	78
- specijalistički diplomski	56	46	5997	36
Ukupno	947	57	165 553	56

Izvor: Biotić, 2016., MZO: Studija o stručnoj praksi u visokom obrazovanju

Rezultati istraživanja govore kako je ukupna zastupljenost u programima 57% što je izrazito mali postotak zastupljenosti programa za obavljanje stručne prakse u odnosu na broj studijskih programa. Ali, ne samo to 2016. godine imali smo 165553 studenta a od toga je samo 56% imalo mogućnosti obaviti stručnu praksu. Što znači da se skoro polovina studenata nikada nije susrela sa svojom strukom prilikom završetka studija.

Svaki student koji obavlja stručnu praksu treba imati mentora ili stručnu osobu koja će mu prilikom stručne prakse pomoći u savladavanju obavljanja zadatka.

Tablica 2. Zastupljenost mentorstva u stručnoj praksi

Razina studijskog programa	Broj programa	% programa s mentorima u programima koji imaju stručnu praksu	% studenata na kolegijima koji imaju mentore za stručnu praksu u ukupnoj studentskoj populaciji
Sveučilišni	389	44	28
Preddiplomski	134	45	24
Diplomski	209	45	27
Integrirani preddiplomski i diplomski	46	35	38
Stručni	153	86	66
Preddiplomski	127	87	73
Specijalistički diplomski	26	77	24
Ukupno	542	56	39

Izvor: Biotić, 2016.,MZO:Studija o stručnoj praksi u visokom obrazovanju

Od ukupnog broja programa za stručnu praksu 947 njih 542 imaju programe koji uključuju mentorstvo prilikom obavljanja stručne prakse. Po provedenom istraživanju MZO vidimo da njih 56% daje mentorstvo dok ipak samo 39% studenata dobije svog mentora za obavljanje prakse.

Ove podatke trebamo shvatiti ozbiljno. Svaki student bi trebao imati pravo na obavljanje stručne prakse uz mentorstvo. Srednja škola je dobra podloga za nastavak dalje, ali ne bi smo li trebali studirati da budemo spremni kako za tržište rada tako i za otvaranje vlastitog posla.

4. ANALIZA RASPOLOŽIVOSTI STRUČNE PRAKSE NA NACIONALNOJ I MEĐUNARODNOJ RAZINI

Većina Sveučilišta i Veleučilišta nude stručne prakse kod privatnih poduzetnika. No, problem najviše nastaje u mentorstvu za koje nedostaje odgovarajući trening, vrijeme i interes kako bi polaznike stručne prakse pravilno osposobili za rad.

Za studente Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku znamo kako je stručna praksa izrazito važna. Radi se u uredima, u polju, u laboratoriju itd. za sva ova područja uvelike je važno prethodno znanje. Fakultet agrobiotehničkih znanosti nudi prasku kod različitih privatnika kao što su Žito d.o.o., Belje d.d., Poljoprivredni institut, Hrvatske šume d.o.o. i mnoge druge. u trajanju od oko 75 sati. Obzirom da se radi o poljoprivredi onda moramo biti svjesni da samo trajanje prakse je izrazito malo i ne može pokriti svo znanje koje je potrebno u poljoprivredi.

Nadalje, stručnu praksu uz plaćene troškove možemo odraditi i u inozemstvu, pogotovo sada kada smo članica Europske unije. Nude se brojni programi kao što su Erasmus+, Ceepus, Erasmus za mlade poduzetnike itd.

Erasmus+ je program Europske unije za mobilnost u svrhu učenja za studente, učenike ali i osoblje. Ovaj program nudi i mentorstvo što uvelike može pomoći prilikom ne samo osposobljavanja nego i snalaženja u novoj okolini. Ovaj tip mobilnosti nudi odlazak radi stručne prakse ali i mobilnost u svrhu samog studija.

Tablica 3. Mobilnost studenata

	KA103						KA107	
	Mobilnost u svrhu studija		Mobilnost u svrhu stručne prakse		KA103 ukupno		Mobilnost u svrhu studija između programskih i partnerskih zemalja	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
F	963	59,0	374	58,4	1337	58,8	7	87,5
M	579	35,5	191	29,8	770	33,9	1	12,5
Bez odgovora	90	5,5	75	11,7	165	7,3	0	0
Ukupno	1632	100	640	100	2272	100	8	100

Izvor: Agencija za mobilnost i programe EU: Rezultati analize izvješća sudionika mobilnosti Erasmus+, 2017.

Po rezultatima provedenog istraživanja vidljivo je da većina studenata preko programa Erasmus+ odlazi u svrhu studija. No, ne možemo zanemariti i rezultate mobilnosti u svrhu stručne prakse.

Naravno, postoje i druge programe mobilnosti koje ne administriraju fakulteti. Tu je jedna od najpoznatijih Erasmus za mlade poduzetnike. Kao što naslov kaže odnosi se na poduzetnike ali to je relativan pojam jer program Erasmusa mogu iskoristiti i studenti. Erasmus ima puno mogućnosti na vama je da odaberete na koju destinaciju želite ići i sa kojim ciljem. Naravno, poželjno bi bilo da idete na prasku kako bi naučili raditi ali uvijek imate vremena i za malo odmora.

Program razmjene traje do 6 mjeseci. Kandidat sam odabire destinaciju i trajanje programa. Naravno uz ovu mobilnost dobijete plaćene troškove, a iznos ovisi o državi prebivanja te dobivate svoga mentora koji je uvijek uz vas. Za prijavu ne morate ispunjavati posebne uvjete bitno je da imate boravište u državi članici EU, napisati motivacijsko pismo, imati razrađen poslovni plan i napisati svoj životopis. Ako to sve imate registrirate se na stranici <https://webgate.ec.europa.eu/erasmusentrepreneurs> označite u koju zemlju želite ići i čekate poziv svoga domaćina.

Erasmus za mlade poduzetnike daje velike mogućnosti kod odabira zemalja. Erasmus se provodi u 21 zemlji EU i 37 zemalja CIP-a.

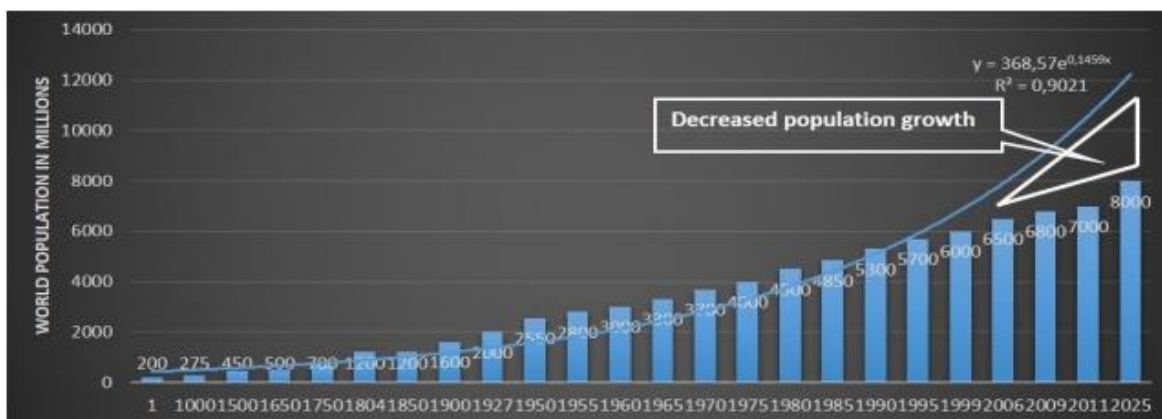
U pet godina Erasmus projekta ostvareno je oko 2500 razmjena, dok je prosječni boravak 3,5 mjeseci. Najbolji rezultat daje to da je više od dvije trećine mlađe od 40 godina. Razmjena je moguća u svim sektorima poslovanja i obrazovanja ali ipak najpopularnija je u obrazovanju i osposobljavanju. Što daje podatak da su mladi ipak jako zainteresirani za daljnje i bolje usavršavanje.

EIT food također nudi mogućnosti studentima poljoprivredno-prehrambenog sektora usavršavanje u dodatnim znanjima. Odnosno mogućnost stažiranja na u europskim tvrtkama uz stipendiju od 1350 eura mjesečno.

Ovakvi načini mobilnosti ne pomažu samo u stjecanju znanja. Veliki broj studenata je objasnio kako ovakav način odlaska u inozemstvo i stjecanja iskustva im pomaže u stjecanju samouvjerenja, veće mogućnosti zaposlenja ali i otvaranja vlastitog poduzeća.

5. VAŽNOST OBRAZOVANJA POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA

Poljoprivreda je važna djelatnost u prehrani stanovništva. Danas smo suočeni s problemom porasta stanovništva. Stanovništvo raste no poljoprivredne površine se smanjuju zbog izgradnje prometnica, širenja gradova itd. iz toga razloga poljoprivredne površine su trajno oštećene.

Grafikon 1. Svjetska populacija i rast svjetske populacije

Izvor: 9. I. Štefanić, F. Štefanić (2017.): Future agriculture and food supply chain-non even doomsday preppers got it right

Zbog smanjenja poljoprivrednih površina može bitno doći do smanjene proizvodnje hrane. Radi ove činjenice poljoprivredno stanovništvo se mora obrazovati kako na manjim površinama proizvesti veću količinu hrane pritom izbjegavajući koristiti GMO proizvode jer su štetni za ljudsko zdravlje. Također, vrlo bitno je privući mlado stanovništvo u sektor poljoprivrede. U Republici Hrvatskoj prosječna dob poljoprivrednika je 59 godina. S ovom informacijom dolazi i činjenica da je većina poljoprivrednog stanovništva nisko obrazovana tj. dobilo je poljoprivredno znanje učenjem od prethodnih generacija.

Ukoliko se trend starenja poljoprivrednog stanovništva nastavi za očekivati je i da će se poljoprivredna proizvodnja smanjiti. Zbog svega sudeći moramo privući i obrazovati mlado stanovništvo u sektoru poljoprivrede. Naravno, postoji i veliki potencijal da postanemo vodeća poljoprivredna zemlja jer posjedujemo sve potrebne resurse. Samo trebamo naučiti kako to iskoristiti.

6. ERASMUS ZA MLADE PODUZETNIKE-VLASTITO ISKUSTVO

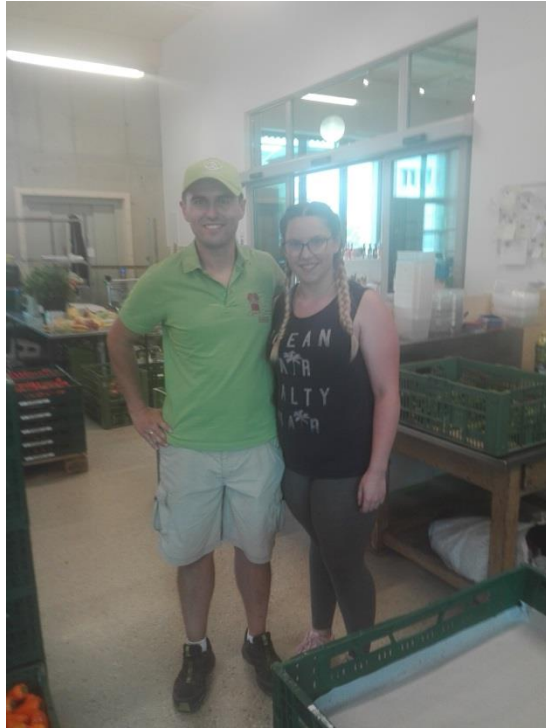
Kao što iz naslova možete iščitati i sama sam se okušala u Erasmusu za mlade poduzetnike. Ako pitati svoje prijatelje uvijek kažu kao je teško nešto postići a ja bih Vam rekla kako je lako ako to zaista želite i volite ono što radite. Naravno nije se sve dogodilo preko noći. Uvijek se treba upaliti ona prava lampica da shvatite da je to ono što Vam zapravo treba, upravo se to meni dogodilo. Lampica se upalila sa samo jednim putovanjem u Beč preko organizacije Organic bridge i tada sam shvatila da želim naučiti više o Austrijskoj poljoprivredi. Uz pomoć profesora dr. sc. Ivan Štefanića i Tera tehnopolisa d.o.o. sam uspjela napisati poslovni plan i prijaviti se na platformu.

I sada je uslijedilo čekanje jer ipak mora me opaziti domaćin i kontaktirati za dolazak i dogovor. Mislila sam da će trebati dugo vremena no Već nakon tjedana dana uslijedio je poziv od čovjeka koji mi je želio biti mentor Danijela Gangera. Nakon toga je sve krenulo, potpisali smo ugovore i samo sam morala spakirati svoje kofere i krenuti u novu pustolovinu.

Mislila sam da ću imati problema jer ipak nisam znala jezik, ali vjerujte mi jezik ne predstavlja nikakvu barijeru. Ako samo malo baratate engleskim jezikom nećete imati problema niti u jednoj razmjeni jer vrlo brzo učite uz pomoć drugih.

Imala sam odličnu dobrodošlicu i svi su me lijepo prihvatili. Najviše sam voljela raditi u plastenicima i na svježem zraku jer me to najviše opušta. Naučila sam puno ne samo o poslu već i o njihovoj kulturi i običajima što mi se je najviše dojmilo.

Svi studenti bi trebali imati mogućnosti okušati se u ovakvoj stručnoj praksi prilikom studiranja. Ipak, ona nas može izvesti na pravi put. Stručna praksa koju koju studenti odrade u nekih 10-ak dana ne može pokazati pravu poljoprivredu i što je ona to zapravo. Mnogi studenti se radi toga dosta razočaraju kada završe fakultet jer teško pronalaze posao a najveći problem je nedostatak znanja i prakse.

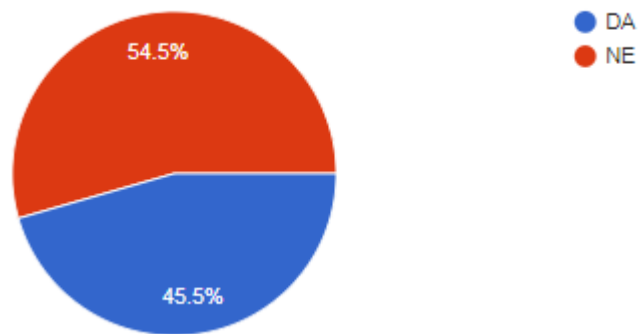
Slika 1. Mentor Danijel Ganger – Erasmus projekt za mlade poduzetnike

Izvor: Valentina Stanić, 2018.

U pet mjeseci svoga putovanja u nepoznato mogu Vam reći da sam puno naučila o poljoprivredi, ali i o vođenju poslovanja. Ako smatrate da će znanje samo doći, vjerujte mi nije tako. Ako ne pitate nećete niti saznati odgovor, ako ne pokušate nećete niti znati da možete.

7. PERCEPCIJA STUDENATA GLEDE SUSTAVA OBRAZOVANJA I STUDENTSKE PRAKSE

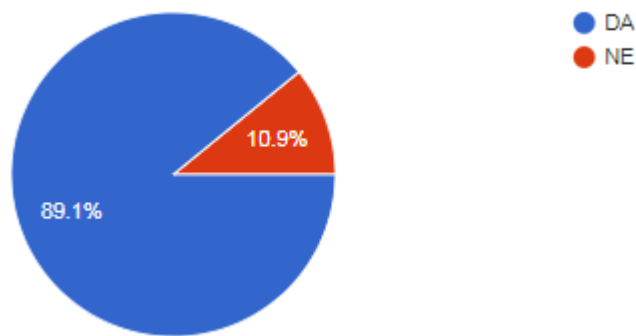
Provedeno je kratko online istraživanje radi saznanja o mišljenju studenata Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku o trenutačnoj kvaliteti obrazovanja i studentske prakse. U istraživanju je sudjelovao 101 student fakulteta svih godina i usmjerenja. Rezultati istraživanja izgledaju ovako:

Grafikon 2. Zadovoljstvo studenata sustavom obrazovanja

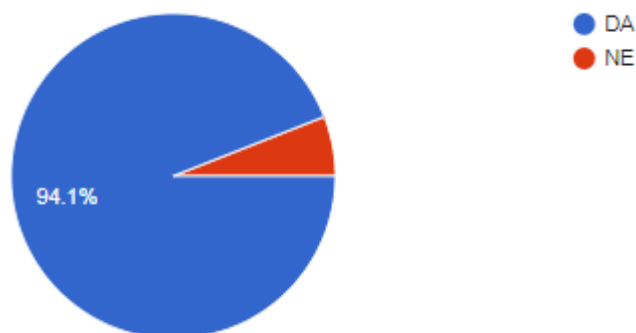
Izvor: V. Stanić: Kvaliteta studentske prakse, 2020.

Na pitanje jeste li zadovoljni sustavom obrazovanja studenti Fakulteta agrobiotehničkih znanosti imaju podijeljena mišljenja. Njih 54,5% nije zadovoljno sustavom obrazovanja, dok je njih 45,5% zadovoljno sustavom obrazovanja.

Grafikon 3. Mišljenje studenata o provođenju previše teorije, a manje prakse u sustavu obrazovanja

Izvor: V. Stanić: Kvaliteta studentske prakse, 2020.

Grafikon 4. Mišljenje studenata o provođenju nastave na praktičnom radu

Izvor: V. Stanić: Kvaliteta studentske prakse, 2020.

Kao što vidimo na rezultatima ankete o trenutnoj situaciji sustava obrazovanja mišljenja su podjeljena. Međutim na konkretno pitanje vezano uz percepciju teorije i prakse rezultati su nedvosmisleni. Na 101 ispitanika 89,1% smatra kako se trenutno sustav obrazovanja temelji na previše teorije dok na 101 ispitanika 94,1% smatra kako se zadnje godine trebaju temeljiti na praksi odnosno na radu a ne na učenju same teorije.

Napravljena je i serija kratkih intervjua sa studentima. Slijede neke od izjava:

„Imala sam tu sreću da sam praksu odradila prije pandemije korona virusa, u Hrvatskim šumama na odjelu za projekte i ekologiju. Iskreno, praksa je bila zanimljiva, išli smo na teren, ali ništa ja nisam čula/naučila što prije nisam zvala. Definitivno treba sustav obrazovanja podići iznova iz temelja, sa više“delanja“, a manje štrebanja“štrebanja““
Tea Janjuš, Agroekonomika 3. Godina

„Smatram da je stručna praksa vrlo bitna, pa čak i više nego samo teorijsko znanje. Potrebna je studentima jer moraju sakupljati iskustvo kako bi bili što konkurentniji pri zapošljavanju.““ Anđela Strahonja, Biljna proizvodnja 4. Godina

„Kada govorimo o Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i njegovom pristupu stručnoj praksi koju studenti istog moraju obaviti u sklopu preddiplomskih i diplomskih studija, mogu reći da fakultet ima vrlo razvijen sustav obavljanja prakse. Moramo imati na umu da svi studenti koji pohađaju ovaj fakultet nisu imali priliku vidjeti poljoprivredu iz prve ruke i tu upravo nastupa važnost fakulteta i obveze obavljanja stručne prakse. Također, mogu reći da su dosta fleksibilni odnosno da nije uvjet da se praksa mora odraditi striktno tamo gdje je to fakultet predvidio. Osobno sam odradio praksu u Savjetodavnoj službi u Bjelovaru i tu mi je fakultet izašao dosta u susret budući da ne stanujem u Osijeku već u blizini Bjelovara. Profesori, asistenti, osoblje fakulteta svi oni se trude pružiti nam adekvatno znanje koje ćemo moći savršeno uklopiti u praksi. Praksa je završni korak koji studij čini zaokruženom cjelinom, a saznanje da bez iste ne možemo završiti željeni studij dovoljno naglašava njenu važnost.“ Mario Komljenović, Agroekonomika 4. Godina

8. MODEL STUDENTSKO-POLJOPRIVREDNE ZADRUGE

Iz ankete provedene u svezi s obavljanjem stručne praske. Vidljivo je da postoji interes za promjenu temeljen toga napisan je kratak poslovni plan za osnivanje studentsko-poljoprivredne zadruge koja bi mogla značajno unaprijediti raspoloživost i kvalitetu studentske prakse.

8.1. MISIJA I VIZIJA

Vizija nam je postati najbolja i prepoznatljiva visokoobrazovna institucija koja se svojoj kvalitetom obrazovanja ističe na međunarodnoj razini i stvara visoko cijenjene stručnjake poljoprivrede. Na način pružanja najbolje studentske praske odnosno vođenja samostalne male poljoprivredne zadruge.

Cilj nam je educirati studente poljoprivredne struke i približiti im na najbolji način stvarnost poljoprivredne proizvodnje i na taj način ih pripremiti za budućnost. Sve potrebne resurse osigurati ćemo iz Hrvatske i na taj način poticati Hrvatsko gospodarstvo i brend kupujmo Hrvatsko.

Misija nam je kao vodeći poljoprivredni fakultet produljiti granice i na međunarodnoj razini i postati prepoznatljivi u svojem načinu obrazovanja i na taj način dati važan doprinos u sveobuhvatnom i cijeloživotnom obrazovanju naših ali i stranih studenata.

8.2.OPIS PROSTORA ZA ODRŽAVANJE STUDENTSKE PRAKSE

Unapređenje studentske prakse predviđa se kroz otvaranje male studentsko-poljoprivredne zadruge koju bi vodili studenti uz mentorstvo profesora Fakuleta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku. Na odgovarajućoj lokaciji u Osijeku otvorili bi studentsko-poljoprivredu zadrugu. Poslovni subjekt bi se sastojao od dva dijela. Prvi dio činili bi uredi koju bi vodili studenti agroekonomskog smjera dok bi drugi dio činili staklenici sa povrćem i cvijećem koju bi vodili studenti bilinogojstva i smjera hortikultura dok bi studenti sa mehanizacije brinuli o održavanju radnih strojeva.

U proizvodnom dijelu studentsko-poljoprivredne zadruge koji bi činio vanjski dio nalazila bi se dva staklenika na ukupnoj površini od 0,7 ha. U prvom stakleniku veličine 0,5 ha uzgajalo bi se povrće. Odnosno tri povrtne namirnice koje se ističu po potrošnji u republici Hrvatskoj a to je rajčica, krastavci i paprika. Kako bi upotpunili ponudu kompleks će se sastojati od još jednog manjeg staklenika na površini od 0,2 ha za uzgoj cvijeća.

Uredski dio sastojati od ureda u kojima će raditi agroekonomisti. Uredski kompleks će se sastojati od 10 ureda od po dva do tri studenta po uredu. Studenti će obavljati svu potrebnu dokumentaciju potrebnu za normalan rad zadruge. Odnosno računovodstvene i marketinške poslove.

8.3.POSLOVNI MODEL

Predviđeno je da praksu obavljaju treća i peta godina studija. To su zadnje godine preddiplomskih i diplomskih studija i pri tome treba prilagoditi cijeli program nastave. Praksa je predviđena da se obavlja kroz cijelu završnu godinu. Trenutno, studenti odlaze na praksu samo deset dana u završnoj godini što ne daje dobre rezultate. Poljoprivreda je sezonski posao i ukoliko nešto želimo naučiti najbolje je odraditi jednu sezonu u poljoprivredi. Tako je predviđeno da se studenti prve, druge i četvrte godine studija baziraju na teorijskom znanju dok će treća i peta godina to znanje učiti kako primijeniti u praksi. Znamo da bi već zadnje godine trebale znati raditi samostalno zato želimo uvesti ovaj model kako bi se to usavršilo. Zadnje godine studija odnosno peta godina vodit će cijeli kompleks studentsko-poljoprivredne zadruge te će oni biti najbolji mentori za treće godine i učiti ih svemu da kada dođu do pete godine i oni to mogu učiniti nadolazeći generacijama, tako će studenti najbolje dobiti samopouzdanje što je izrazito bitno u poslu.

Sav posao studenata temeljit će se na proizvodnji povrća i cvijeća te plasiranju istog na tržište. Povrće želimo plasirati u Osječke vrtiće kako bi djeca i njihovi roditelji znali da jedu sve iz domaće proizvodnje. Višak proizvoda bi plasirali na tržnicu i prodavali krajnjim potrošačima. Cvijeće bi se proizvodilo u dva ciklusa. U prvom ciklusu će se proizvoditi proljetno cvijeće za rad Osijek odnosno za uređenje površina grada Osijeka. U drugom ciklusu proizvodilo bi se cvijeće za Svi svete koje bi izričito bilo namijenjeno krajnjim kupcima.

Prodajom povrća u naše vrtiće, krajnjim kupcima te proizvodnjom cvijeća želimo ostvariti prihod kako bi smo pokrili tekuće troškove održavanja samog kompleksa. Sama praksa studentima ne bi bila plaćena jer predstavlja završnu fazu.

8.4.SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - jedinstveni način sustava obrazovanja - vlastita proizvodnja - prodaja krajnjim potrošačima - edukacija studenata - stvaranje izvrsnih diplomiranih inženjera poljoprivrede prepoznatljivih kod nas i u svijetu - prepoznatljivost sustava obrazovanja na međunarodnoj razini - pristupačnost nastavnika i stručnog osoblja 	<ul style="list-style-type: none"> - strah od nepoznatog - strah od oportunitetnih troškova - nedostatak vremena za održavanje teorijskog i praktičnog dijela nastave - nedovoljno održavanje praktičnog dijela nastave
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - korištenje EU fondova - bolja edukacija ljudi i studenata -povećanje popularnosti poljoprivredne djelatnosti - privlačenje stranih studenata - briga za studente 	<ul style="list-style-type: none"> - demografska struktura-smanjenje stanovništva - smanjenje broja upisanih studenata - nezainteresiranost za studiranje poljoprivrede - kriva percepcija ljudi – smatraju poljoprivredu manje vrijednom djelatnosti

Ulaskom u Europsku uniju moramo uvelike promijeniti sustav obrazovanja koji nije imao značajne promjene dugi niz godine. U Republici Hrvatskoj se susrećemo s velikim problemom a to je teorijska nastava i gubimo previše godina na školovanje iz klupa. Minimalno sedamnaest godina školovanja je potrebno da učenik iliti student dobije svoju diplomu a kada se i sam susretne sa radom nažalost ne zna svoj posao. Imamo velikih mogućnosti ali i prilika kojima možemo to promijeniti. Osnivanjem studentko-poljoprivredne zadruge pratili bi europski trend ali bili i prvi fakultet unutar Europske unije koji bi uveo studiranje kroz rad. Ovim potezom dobili bi uvelike na važnosti kako unutar Europske unije ali i na području poredka obrazovanja na fakultetima.

8.5. TEHNIČKA-TEHNOLOŠKA ANALIZA I INVESTICIJSKI RAČUN

Tablica 4. Stanje tehnike i investicijski račun

Stanje tehnike	Iznos, [kn]
Automatski sustav za navodnjavanje i prihranu	5.900,00
Spremnici za vodu	38.000,00
Senzori za toplinu i hlađenje	15.000,00
Kocke i ploče za povrće	5.500,00
Kanalice	16.000,00
Termogeni za grijanje	12.000,00
Kotlovi za grijane i podstanice za reguliranje podnog grijanja	13.000,00
Ventilatori za hlađenje	5.000,00
Oprema za navodnjavanje kap na kap	5.000,00
Podne folije	41.300,00
Posude za cvijeće	3.000,00
Viličar	150.000,00
Plastične kutije za povrće	10.000,00
Pisači	1.500,00
Uredski kompjuteri	40.000,00
Staklenik	6.300.000,00
Ukupno	6.661.200,00

Slika 2. Podne folija za staklenike

Izvor: <https://pseno.hr/trgovina/folije/agrotekstil/agrotekstil/>

Važno je osigurati automatski sustav za navodnjavanje i prihranu jer ručnim zalijevanjem ne možemo osigurati dovoljna hranjiva i kvalitetan prinos. Uz automatski sustav za navodnjavanje potrebno je posjedovati spremnik za vodu koji osigurava dovoljnu količinu vode za navodnjavanje tijekom cijele godine. Među važnijom opremom su i senzori za toplinu i hlađenje. Senzori omogućuju automatsko paljenje hlađenje u toplijem dijelu godine te automatsko paljenje grijanja u hladnijem dijelu godine. Odnosno, prilagođavanje temperature pogodne za biljke.

Uz svu opremu potrebnu za funkcioniranje staklenika nazali se i oprema potrebna za uzgoj biljaka. Kocke i ploče za uzgoj povrća u kojih se stavlja sadnica gdje se ona ukorjenjuje i spremna je za daljnji rast, oprema za navodnjavanje koja direktno iz spremnika za vodu uz automatski sustav za navodnjavanje dovodi vodu do biljaka uz potrebna hranjiva.

Slika 3. Rajčice u hidroponskom uzgoju na kanalicama

Izvor: Valentina Stanić, 2018.

Moderna tehnologija omogućava lakši rad, potreban je manji broj radnika te omogućava veće prinose i kvalitetu.

Naši studenti trebali bi dobiti najbolji mogući način pružanja prakse a s ovim im to i omogućujemo. Kako bi staklenici i sav posao mogao funkcionirati potrebno je imati i najbolju opremu ali i znanje. Kako bi sve moglo normalno funkcionirati tu će se pobrinuti agroekonomisti koji će raditi uredski posao odnosno marketinške i računovodstvene aktivnosti. Svjesni smo kako je dobar marketing jako bitan i kako je bitno biti u trendu ali također je bitno i pratiti zakonske računovodstvene regulative koje su izrazito promjenjive, te njima povjeravamo sav uredski posao od nabave do same prodaje.

8.6. ORGANIZACIJA POSLOVANJA

Poslovanje će biti organizirano kao studentsko-poljoprivredna zadruga. Cjelokupno poslovanje vodili bi studenti zajedno sa svojim profesorima koji će im mentorirati u praksi. Praksa bi bila dostupna studentima treće i pete godine studija sa smjera bilinogojstvo, hortikultura, mehanizacija te agroekonomika.

Studenti bilinogojstva će biti zaduženi za staklenik s povrćem. Brinuti će se o sadnji, navodnjavanju, berbi, gnojivima i svim aktivnostima vezanim za samu proizvodnju povrća. Također, morati će voditi veliku brigu o bolestima povrća jer i sami znamo da su one nepredvidljive. Hortikultura će imati isti zadatak kao i studenti bilinogojstva samo će oni biti pozicionirani u stakleniku sa cvijećem. Mehanizacija će u ovome projektu imati jako veliku ulogu. Znamo da je mehanizacija u današnje vrijeme izrazito bitna u procesu proizvodnje te da ju je teško održavati. U staklenicima će biti smještena najmodernija ali i skupocjena oprema koju je potrebno redovno održavati pregledavati. Svakodnevni pregled tehnike, uključivanje te isključivanje sistema, provjera sustava grijanja, hlađenja, navodnjavanja, ubrizgavanje hranjiva studentima mehanizacije pokazati će stvarnost njihove struke. Za agroekonomiku već je objašnjeno da će obavljati sav uredski posao odnosno svu papirologiju.

Ovim načinom sustava obrazovanja studenti će uči u srž i stvarnost svoga posla te će im uvelike pomoći na tržištu rada jer će dobiti prednost zbog svoga znanja.

8.7. ANALIZA LOKACIJE

Studentsko-poljoprivredna zadruga mogla bi biti smještena na industrijskoj zoni Osijek u ulici Sv. Leopolda mandića u blizini Avenue Malla. Samo zemljište je privatno i postoji mogućnost zakupa zemljišta. Ova lokacija je izrazito povoljna jer je povezana sa gradom Osijekom, prometnicama te autobusnim prijevozom. Izrazito povoljna lokacija zbog studenata koji moraju obavljati praksu jer će lakše doći do nje te neće morati dugo putovati.

Pošto smo obavezni prirediti studiju utjecaja na okoliš iz razloga što u staklenicima moramo koristiti CO₂ za rast biljaka.

8.8. MARKETING MIKS

8.9.1. PROIZVOD

Glavna djelatnost studentsko-poljoprivredne zadruge je proizvodnja povrća (krastavci, rajčica i paprika) i cvijeća. S obzirom na visok stupanj znanja koji posjeduju naši studenti ali i profesori neprestano ćemo ulagati u nova znanja i nove tehnologije u proizvodnji. Želimo stvoriti visok stupanj povjerenje kako kod studenata tako i kod naših kupaca i iz toga razloga ćemo materijal nabavljati od domaćih proizvođača kako bi imali najbolji ali i najsigurniji proizvod za konzumaciju. Povrće će nakon berbe biti odloženo u kartonske kutije dok će cvijeće biti u plastičnim posudama.

8.9.2. CIJENA

Povrće i cvijeće prodavati će se po cijenama aktualnim za tu sezonsku godinu. Kako smo i sami svjesni da se svake godine cijene mijenjaju ovisno o tržištu tako ćemo i mi prilagođavati cijenu trenutnim stanjem na tržištu.

8.9.3. PROMOCIJA

Sama studentsko-poljoprivredna zadruga je osmišljena kako bi poboljšali sustav obrazovanja i na taj način privukli više studenata na poljoprivredni fakultet. Te je ona kao takva i promotivna aktivnost. Za same proizvode odnosno prodaju provoditi ćemo promotivne aktivnosti u vrtićima grada Osijeka i u školama kako bi im dostavljali svoje proizvode. Cvijeće ćemo nuditi svim građanima te će ih moći kupiti po povoljnijim cijenama u našem kompleksu.

8.9.4. DISTRIBUCIJA

Djelatnost će djelovati će se na području grada Osijeka. Imati će vlastiti kombi kako bi svoje proizvode svježe ubrane mogli dostaviti svako jutro vrtićima i školama.

9. ZAKLJUČAK

Poljoprivredno zanimanje je izrazito teško, prilikom odlaska na tržište rada studenti se susreću sa surovom realnosti u kojoj se ne snalaze jer ne znaju obavljati svoj posao. Rezultati istraživanja su pokazala malu zastupljenost stručne praske na fakultetima. Ali veliku zastupljenost stručne praske bez mentorstva.

Provedeno je istraživanje na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku u kojem su sudjelovali studenti svih godina studija. Na samo pitanje o zadovoljstvu sustavom obrazovanja 54,4% je imalo negativan odgovor, dok 94,1% smatra da bi se trebalo provoditi sustav gdje se zadnje godine temelje samo na radu. Iz navedenog se može zaključiti da i sami studenti žele promjenu obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj, no međutim to je nemoguće bez podrške Ministarstva znanosti i obrazovanja. Zbog želje za promjenom nastao je i ovaj rad u kojem je napisao kratak poslovni plan za Studentsko-poljoprivrednu zadrugu na kojoj bi svi studenti agrobiotehničkog fakulteta u Osijeku imali adekvatnu stručnu praksu uz mentorstvo svojih profesora. Iz istraživanja provedenog 2016. ima 542 programa koji uključuju mentorstvo prilikom obavljanja prakse, ipak samo 39% studenata dobije svoga mentora. Studentko-poljoprivredna zadruga promijenila bi način izvedbe cjelokupne nastave gdje bi se zadnje godine preddiplomskog i diplomskog studija temeljile na praktičnoj nastavi. U Studentko-poljoprivrednu zadrugu bi se investiralo 6.661.200,00 kn.

Kao sam rezultat proizašlo bi bolje zadovoljstvo studenata, a i studenti bi prilikom završetka studija imali dobru podlogu za daljnji nastavak svoje karijere u poljoprivrednom sektoru.

10. POPIS LITERATURE

1. Valerija Botrić (2017.): Stručna praska u visokom obrazovanju
2. Uprava za visoko obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019.): Razvoj, unapređenje i provedba stručne praske u visokom obrazovanju
3. Nada Parađiković (2009.): Opće i specijalno povrćarstvo, Sveučilište "Josipa Jurja Strossmayera", Poljoprivredni fakultet, 2009.
4. Europski-fondovi.hr: Pet godina programa erasmus za mlade poduzetnike u eu a dvije u Hrvatskoj, <http://www.europski-fondovi.eu/vijesti/pet-godina-programa-erasmus-za-mlade-poduzetnike-u-eu-i-dvije-u-hrvatskoj>, (15.6.2020.)
5. Ivan Štefanić (2015.): Inovativno poduzetništvo, priručnik za studente, inovativne poduzetnike i poduzetnike početnike
6. Ured za podršku Erasmusa za mlade poduzetnike 2009.-2020.: European business exchange programme. <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu> (25.7.2020)
7. I. Štefanić, E. Štefanić, G. Šimunović, R. K. Campbell (2017.): Entrepreneurial education for students of non-economics educational programs
8. I. Štefanić, E. Štefanić, A. J. Murdoch (2004.): Developing agricultural education in the Republic of Croatia using U.K. examples
9. I. Štefanić, F. Štefanić (2017.): Future agriculture and food supply chain-non even doomsday preppers got it right
10. SEEbiz. Hrvatsko poljoprivredno stanovništvo sve starije. <https://www.seebiz.eu/trzista/hrvatsko-poljoprivredno-stanovnistvo-sve-starije/159046/> (25.07.2020.)